

A HALDOKLÓ TABÁN

Megkondították a harangot a Tabán fölött. A Rácváros utolsó viskóit is el akarják takarítani; de hogy mit építsenek a girbe-gurba uccák, az apró, gyanús külsejű kis házak helyébe; azt a Városházán még nem határozták el. Annyi szent igaz, hogy a Tabán már réges-rég óta haldoklik és körülbelül meg is érett már az elmúlásra. Jó idő óta ugyanis csak a romantika tartja benne a lelket, meg azok a kiskocsmák, melyekbe jó borra, csirke-paprikásra, meg libasültre lopakodtak át Pestről a szerelmespárok valamikor. Mióta azonban az idősebb évfáratú hölgyek is odajárnak, azóta a szerelem, mely nem túlságosan kedveli a nagy nyilvánosságot, elmarad Tabánból. Per saldo nekünk, öregedő uraknak nem maradt egyebünk a Tabánból, mint a kedves emlékek; a romantika; a holdvilág, meg egy kis gyomorégés, mert mi tagadás benne, azokban a bizonyos híres kiskocsmákban könnyen elrontja az ember a gyomrát.

Ahol Casanova lakott

A pesti urak és hölgyek, akik olyan szívesen szeretnek beszélgetni a Tabánról és arról a romantikáról, amelyet a Rácváros apró putriai lehelnek ki magukból; valószínűleg napsütésben eltévednének a sok sikátor között és a végtelen hosszú Hadnagy uccában. Vannak emberek, akik csak éjszaka, a holdfény világa mellett találják meg a régi kocsmákat, vagy azokat a vendéglőket, amelyek *Romléhner, Marada*, a felső- és alsó-Avar; meg a Gerstli fundusán új fészket raktak. Azért nem volt utolsó dolog elmélázni a múlt időkön, a régi emlékeken, mikor az ember halpaprikásra átrándult *Albekerhez*, vagy a felső Avarhoz. Nem volt utolsó dolog elpityizálgatni a Görög uccában a *Mély Pince* egyik zugában; *Poldi* bácsinak, a törökvilágból ittragadt kocsmájában. Nem volt utolsó hely a Hadnagy uccában *Marada* vendéglője sem, mely arról nevezetes, hogy jót lehetett ott enni, ha — jót vitt az ember. Ugy tessék megérteni, hogy *Marada* uram konyháján csak azt a húst sütötték meg, amit a vendég maga szállított. Ami pedig a romantikát illeti, azzal is körülbelül úgy vagyunk, mint *Marada* uram kocsmája a hússal: magunknak kellett vinni az emlékeket, mert különben válogatás nélkül meg kellett elégednünk azzal, amit kaptunk. A hagyomány szerint a híres-neves asszonybolond: Casanova is járt valamikor a Tabánban és — ha igaz, — a Hadnagy ucca egy öreg kis házában szállott meg, amíg a Rácvárosban időzött. A másik nevezetessége ennek a vidéknek, a *pellengér*, mely még ma is ott áll a Fehérsas tér közepén, dacolva a rohanó idővel és változatlannal azt példázza, hogy bizony azokban a régi időkben erkölcs dolgában gyakran kifogásolni valót talált a rácvárosi bírónak. És úgy látszik, hogy nagy szükség volt az emberjavításnak erre a divatból kiment szerszámjára. Emléknek maradt meg az is, hogy 1810-ben a rettenetes lángok felperzselték az egész Tabánt. Négyszáz ház hamvadt el és elképzelhetjük, hogy milyen lehetett az az elhamvadt 400 ház, hogyha, amit helyükre építettek, olyan, amilyen.

Bárczy István ötlete

Szóval mit kerülgessük a dolgot, a Tabán minden romantikájával és minden pittoreszki mivoltával már réges-rég megérett az elmúlásra. *Bárczy* Istvánnak jutott eszébe, huszonhárom esztendővel ezelőtt, hogy eltakaríttatja a Rácváros viskóit és olyan gyönyörű városrészt építtat a helyükbe, hogy eláll tőle a jövő idők szemé-szája! *Varga* László műszaki tanácsos el is készítette a Tabán szabályozási tervét és a főváros felvásárolta nemcsak a tabáni viskókat és telkeket, hanem a Gellérthegy északi oldalán elterülő telkeket is megvette Budapest. Ha nem jön a háború, talán azóta már állnának is a paloták, a kastélyok és villák a Gellérthegy tővében. De hát

ki tehet róla; jött a háború és a Tabán viskói ma is csökönyösen ott és úgy állnak a helyükön, mint a Sion hegye.

Miután a Tabán nem akar megmozdulni, egyre gyakrabban kérdezték meg a türelmetlenre *Bárczy* István polgármestert, hogy hát mi lesz a Tabánnal?

— A Tabán nem lesz, hanem volt! — mondta nevetve a polgármester.

Most aztán, hogy már túl vagyunk a világháborún, túl vagyunk az infláción, a deflációján és mélypontokon, ellenben a tetején vagyunk a krachoknak és a válságoknak; rosszabb már nem jöhet, mint amit magunk mögött hagytunk. És mivel most csak jobb jöhet, dr. *Harrer* Ferenc, *Bárczy* István alpolgármestere, egy pompás tanulmányban, melyben kifejti, hogy milyennek kellene lennie Budapest fejlesztési programjának, elmondja nézeteit a Tabán építéséről is. Azt mondja dr. *Harrer*, hogy sürgősen döntenie kell a fővárosnak arról, vajon örökáron, vagy hosszú bérletre adja-e oda építkezési kötelezettséggel magánosoknak a Tabán telkeit, vagy pedig a város maga akarja-e felépíteni a Tabánt, hogy aztán értékesítse az ingatlanokat. De mielőtt erre a kérdésre felelne, a főváros törvényhatósági bizottsága, — mondja *Harrer* —, határoznia kell a jövő fűrdőpolitikájára dolgában is. Tudnia kell, hogy park céljára mekkora területet akar lefoglalni a Tabán kisajátított telkeiből és határozni kell arról, hogy azokat a szaporítani fűrdőinek a számát, hogy akarja-e venni a Rácváros és egyáltalában akar-e hatalmas fűrdőparkot létesíteni ezen a vidéken?

A magyar Karlsbad — a Tabán helyén

Mivel *Harrer* fölvetette az ideát, én úgy látom helyesnek, ha Budapest megcsinálja azt, amit már réges-rég meg kellett volna cselekednie és fűrdővárost csinál a Tabán helyén. Gyönyörű volt a maga idejében az a városterv, amelyet *Varga* László a Tabán területére kidolgozott. Azóta azonban nagyot változott az idő és tapasztalunk meg, hogy a városfejlődés irányzatát a gyorsjárású autóbusz szabja meg. A háború előtt még el tudtuk képzelni, hogy a pihenni vágyó gazdag ember a Tabánban épít kastélyt, vagy villát. Ma azt tapasztaljuk, hogy épűgy, mint a külföld nagy városaiban, a pesti ember is menekülni igyekszik Pesttől; menekülni akar a várostól minél messzebbre; olyan messzire, amilyen messzire a legmodernebb közlekedési eszköz, az autó és az autóbusz lehetővé teszi a menekülést. A Pasa-rét felé igyekeznek ma azok, akiknek kastély és villa építésére pénzük van és nem igen gondolnak arra, hogy a Tabánban építsenek villát.

Hogyha megpiszkáljuk a tradíciót, azt látjuk, hogy a régi időkben is kertül használták az urak a Tabánt. Mátyás királynak például itt volt a kertje, melynek közepére palotát építtetett. A török idejében szőlőskertek és gyümölcsfák sokasága koszorúzta a Tabánt. Milyen más lenne az arculata ennek a vidéknek ma, ha befásítanánk a Tabán helyére; a Sáros-fűrdőtől a Döbrentei térre meg a gyógyító melegforrást és lombos meg virágos allékon sáthatnának azok a betegek, akik a magyar Karlsbad orvossgos vizétől akarnak meggyógyulni.

Mibe került a Tabán kisajátítása

Lássuk csak, hogy mibe került a fővárosnak a Tabán? A főváros 1909-ben kezdte vásárolni a tabáni telkeket. Tizenkilenc ingatlant vásárolt meg, melyen 180 épület áll. Ez a terület, amelyet összevásárolt, összevissza 48.964 négyszöglet tesz ki. A vételár összege 14.3 millió pengő, azaz egy-egy négyszögöl átlagosan és kerekén 292 pengőbe került. A 14.3 millióból 4 millió esik a gellérthegyi televásárlásokra. A tabáni és gellérthegyi vételt a következő kölcsönökből fedették:

4.1 millió pengőt az 1897-es 100 millió koronás kölcsön terhére;

0.5 millió pengőt az 1910-es angol kölcsön terhére;

hozza meg a másnap friss erőt, jó egészséget. A nép úgy tartja, hogy az álomban minden rossz elmúlik. Egészséges alvásnál az izmok pihennek, az agy koncentrált működése szünetel, gyűjti az erőt a következő napra.

A felüdítő éjszakai pihenést csak zavartalan életmóddal, célszerű táplálkozással biztosíthatjuk.

Aki a reggeli és uzsonnatejhez 2-3 kávéskanál Ovomaltine-t tesz, nagyon sokban hozza járul egészsége, munkaképessége fenntartásához. Aki lefekvés előtt is megiszik egy csésze Ovomaltine-s tejet, az módot ad szeretetnek, hogy

az emésztés megterhelése nélkül gyarapítsa másnapra erejét.

0.7 millió pengőt az 1911-es francia kölcsön terhére;

5.4 millió pengőt az 1914-es német kölcsön terhére;

3.3 millió pengőt az 1916. évi 80 millió koronás kölcsön terhére törlesztettek.

Már most tudni kell, hogy az angol kölcsön 4.42 százalékba került, ami azt jelenti, hogy a félmillió, amit tabáni telkek vásárlására ebből a kölcsönből investáltak: 1930-ig 1,189.000 pengőt tesz ki kamatos kamatokkal együtt. A 4.44 százalékba kerülő francia kölcsönből tabáni telkekre elköltött 700.000 pengő 1930-ig kamatos kamatokkal együtt 1,600.000 pengőre növekedett; míg az 5.31 százalékba kerülő német kölcsön, melyből 5.4 millió pengőt költöttünk tabáni telkekre: 1930-ig 12,370.000 pengőre növekedett. Ez a három külföldi kölcsönből vett tétel együttvéve 15,159.000 pengőt tesz ki. Ha tehát csak ennyibe került volna a Tabán megvásárlása, akkor egy-egy négyszögöltre 309.41 pengő esne. Azonban 4.1 millió pengőt fizetett a város az 1897-ben 90.68-as átvételi árfolyamon felvett 4 százalékos koronás kölcsönből, mely kamatos kamataival együtt 14 esztendő alatt megduplázódott. Azután itt van az 1916-ban 93.81 91-es átvételi árfolyamon felvett 80 millió papírkoronás kölcsön, amelyből 3.3 millió pengőt fizettünk a tabáni telkekre. Ezt a két tételt azonban nem vesszük számításba, mert a magyar kötvénykölcsönöket 1924-ben kisorsolta a város, úgyhogy ebből a kölcsönből a kötvénytulajdonosok alig láttak valamit. Mivel tehát a város a viszonyok különös alakulása folytán meglehetősen olcsón jutott a Tabánhoz, igazán megteheti azt, hogy allét és kertet varázsol a viskók helyére és park alakjában levegőben és virágillatban ajándékozza vissza a publikumnak azt a hét és félmillió pengőt, melyért alig adott pénzbeli ellenszolgáltatást.

Kongatják a harangot a városházán a Tabán felett. Csöndesedik az élet a Rácváros girbe-gurba uccáin. Halkul a srammli hangja a kiskocsmákban. Most dől majd el a városházán, hogy mitévők legyenek a Tabánnal?

Pásztor Mihály

Megnyílt az Endresz György aviatikai kiállítás

Az Endresz György aviatikai kiállítás szombaton délelőtt tíz órakor nyílt meg az Iparcsarnokban. Az ünnepélyes megnyitáson *Fabinyi* Tihamér kereskedelmi miniszter mondott megnyitó-beszédet. Hangsúlyozta, hogy a miniszterelnöknek személyes ügye a magyar aviatika fejlesztése és ezt a gondolatot a kormány is szeretettel karolja fel. A magyar iparra és kereskedelemre nézve egyébként is fontos az aviatika, mert hiszen olyan területet jelent, ahol magyar és magyar között nincs különbség. A megnyitás után a kereskedelmi miniszter *József* Ferenc főherceg és a löbbi megjelent előkelőség megtekintette a kiállítást.

A párizsi technikai és kereskedelmi főiskola

Ecole Supérieure Technique et Commerciale de Paris (hatóságilag engedélyezett és nyilvántartva) Az összes technikai, kereskedelmi és mérnöki tudományok főiskolája. A vizsgák német és francia nyelven. Felkészítő tanfolyám nem érettségizettek számára. Francia és német tájékoztatás. Felvilágosításokat és prospektusokat költségmentesen küld: Secrétariat General de l'Estab. Serv. R. 11. Rue Perronek.

Mielőtt függőnyt és butorszövetet vesz, az olcsóságáról közismert,

Fenyő-csengei

Telefon: 812-03

— Különleges csipkeszövetek —
— Aszomány gyári áron